

شورای راهبردی
روابط خارجینشست امنیتی مشترک
ترکیه با عراق

موضوع پک ک یک موضوع تک‌بعدی نیست که با یک توافق امنیتی میان ترکیه و عراق حل شود؛ این مسئله یک موضوع امنیتی - سیاسی است و به جز ترکیه و عراق کشورهای دیگر هم در آن نقش دارند. ضمن آنکه بعید است عملیات مشترک علیه پک ک از سوی دو کشور انجام گیرد، چون ترکیه خواهان آن است که این عملیات در مناطق عربی مثل سنجان اتفاق افتد که عراق تحفظ زیادی بر این مناطق دارد و اجازه نقش آفرینی ترکیه در این مناطق را نمی‌دهد. در یک نشست سطح بالای امنیتی در آنکارا که میان وزرای خارجه و دفاع عراق و ترکیه انجام شد، توافقی به دست آمد که براساس آن قرار شد دو مرکز مشترک هماهنگی و آموزش برای مبارزه با تهدیدات تروریستی در بغداد و در پایگاه نظامیان ترکیه در شمال عراق در نزدیکی موصل ایجاد شود. این نشست سطح بالای امنیتی حاصل توافقاتی است که در سفر اردوغان به عراق در اردیبهشت‌ماه سال جاری به دست آمد. در این سفر موضوعاتی از جمله مبارزه با پک ک، آب و پروژه جاده توسعه مطرح و بررسی شد. ترکیه در موضوع پک ک به کمک بغداد و در اربیل نیاز مبرم دارد و در همین راستا به آنها فشار می‌آورد که پک ک را وادار کنند که اقدامی علیه ترکیه انجام ندهد، در غیر این صورت با همکاری هم مبارزه مشترکی با پک ک داشته باشند. از آنجایی که عراق هم از نظر آب به ترکیه وابسته است و هم برای اجرای پروژه جاده توسعه به سرمایه‌گذاری این کشور نیاز دارد، آنکارا از این دو ابزار برای فشار به عراق جهت دستیابی به هدف امنیتی خود در موضوع پک ک استفاده می‌کند. در چند سال گذشته، ترکیه عملیات نظامی زیادی در شمال عراق انجام داده که البته با اعتراض‌هایی هم از سوی بغداد مواجه شده است. ترکیه مدعی است که عراق توانایی حفاظت از مرزهای خود را ندارد و این کشور برای حفاظت از مرزهای خود ناچار به انجام مکرر این عملیات است. توافق میان ترکیه و عراق در زمان صدام، مبنی بر اینکه دو کشور می‌توانند تا عمق پنج کیلومتری برای مبارزه با تروریسم به خاک کشور مقابل وارد شوند، وجود داشت. ترکیه در سال‌های اخیر این توافق را نادیده گرفته و تا عمق ۴۰ کیلومتر و حتی بیشتر از آن، وارد خاک عراق شده است. این موضوع باعث افزایش ناراضیاتی عراقی‌ها شده است، تا حدی که بالاخره ترکیه پای میز مذاکره آمد. در مذاکرات اخیر، ترکیه از عراق خواست که اقداماتی در مبارزه با پک ک انجام دهد. در همین راستا بغداد برای اولین بار پک ک را به‌عنوان یک حزب غیرقانونی اعلام کرد که یک گام مهم و بزرگ در راستای خواسته ترکیه قلمداد می‌شود؛ امتیازاتی که ترکیه در سفر اخیر وزیر خارجه عراق به این کشور به دست آورد، بسیار مهم بود، چون هم در بحث پک ک توافقاتی حاصل شد و هم حضور نظامی ترکیه در عراق تثبیت شد. البته ترکیه هم امتیازاتی به طرف عراقی داد؛ از جمله اینکه برای اتباع عراقی بالای پنجاه سال و زیر پانزده سال صدور روادید را لغو کرد. سال‌های طولانی است که عراق به دنبال لغو روادید با ترکیه است، اما به خاطر موضوعات امنیتی و تروریسم، ترکیه با آن موافقت نمی‌کرد. توافق ترکیه و عراق بر سر پک ک نشان می‌دهد که ترکیه به همراهی عراقی گام به گام به سمت مبارزه مشترک علیه پک ک پیش می‌رود که از اهداف اساسی این کشور است. هدف نهایی آنکارا این است که عملیات مشترک با بغداد و اربیل داشته باشند، اما بغداد تاکنون از این کار امتناع کرده است. بغداد معتقد است چون پک ک علیه منافع عراقی در خاک این کشور عملیاتی نکرده است، نمی‌تواند آن را گروه تروریستی اعلام کند. ضمن آنکه ارتباط برخی جریان‌های سیاسی در عراق با پک ک مانع از آن می‌شود که پک ک، گروه تروریستی اعلام شود. بغداد در ازای مقابله با پک ک، امتیازاتی در حوزه آب، لغو روادید و سرمایه‌گذاری در پروژه جاده توسعه را از ترکیه دریافت کرده است. اما اینکه این توافق به عملیات مشترک علیه پک ک ختم شود، بعید است. به نظر می‌رسد توافق در همین مرحله باقی بماند، چون تبعات آن برای بغداد بیشتر است. البته ترکیه تلاش می‌کند به این سطح از همکاری با عراق در مقابله مشترک با پک ک برسد و دست از این تلاش برنخواهد داشت.

دلایلی ندارد
عذرخواهی کنیمگفت‌وگوی ایشپگل با
رئیس سابق اطلاعات عربستان سعودی

مترجم، آریا صدیقی: شاهزاده ترکی بن فیصل، رئیس سابق سازمان اطلاعات عربستان سعودی مدت‌هاست که درباره کشورش برای تحلیلگران خارجی توضیح می‌دهد. او در مصاحبه‌ای که اخیراً با ایشپگل انجام داده به جنگ غزه، بازگشت احتمالی دونالد ترامپ و حقوق زنان در عربستان سعودی می‌پردازد. هنگامی که شاهزاده ترکی بن فیصل ۷۹ ساله با لباس سیاه و با حاشیه طلایی خود که ردای سنتی مقامات سعودی است، برای مصاحبه در مرکز دروازه براندنورگ برلین ظاهر می‌شود، شرکت‌کنندگان در این کنفرانس با احترام به سمت او می‌روند. برخی درخواست سلفی می‌کنند. ترکی رئیس افتخاری مجمع گفت‌وگوی کشورهای خلیج فارس و آلمان در زمینه امنیت و همکاری بود که در اواسط ژوئن به میزبانی انجمن دوستی آلمان و عرب برگزار شد. این عضو بلندپایه خاندان سلطنتی عربستان به عنوان سفیر ترویج سیاست‌های کشورش به سراسر جهان سفر می‌کند. فیصل سریعاً اشاره می‌کند که هیچ سمت رسمی ندارد و همین امر به او اجازه می‌دهد تا آزادانه صحبت کند. با این حال، ترکی فیصل نماینده وفادار منافع خانواده سلطنتی است. شاهزاده ترکی بن فیصل یکی از اعضای خاندان سلطنتی عربستان است. او فرزند ملک فیصل سابق است که در سال ۱۹۷۵ ترور شد. ترکی در سال ۱۹۴۵ در مکه به دنیا آمد و در ایالات متحده تحصیل کرد و در سال ۱۹۷۷ رئیس اداره اطلاعات عمومی عربستان سعودی شد. پس از ۲۴ سال اداره آن‌تس، به طرز شگفت‌انگیزی استعفا داد؛ آن‌هم درست ۱۰ روز قبل از حمله القاعده به ایالات متحده در یازده سپتامبر سال ۲۰۰۱. ترکی بعدها به عنوان سفیر کشورش در لندن و سپس در واشنگتن خدمت کرد. او یکی از بنیانگذاران بنیاد ملک فیصل و رئیس مرکز تحقیقات و مطالعات اسلامی ملک فیصل در ریاض است. ترکی متاهل و پدر سه دختر و سه پسر است. پسرش عبدالعزیز از سال ۲۰۲۰ وزیر ورزش عربستان است. او در حاشیه کنفرانس با دو خبرنگار DER ایشپگل مصاحبه کرد.

عالیجناب، پس از حمله ۷ اکتبر، که در آن تقریباً ۱۲۰۰ اسرائیلی توسط حماس کشته شدند، جهان عرب تقریباً هیچ همدردی‌ای با قربانیان نشان نداد. چرا اینطور است؟

برعکس، جهان عرب از عدم همدردی در غرب برای هزاران قربانی فلسطینی ابراز تأسف می‌کند.

شما یکی از معدود رهبران سیاسی در جهان عرب هستید که حمله حماس و اقدامات اسرائیل در نوار غزه را به‌طور همزمان محکوم کرده‌اید. واکنش شخصی شما به تصاویر مرگ و ویرانی که در تاریخ ۷ اکتبر و از آن به بعد در اسرائیل و فلسطین دیده‌اید، چیست؟

کل بشریت باید از آنچه در حال حاضر اتفاق می‌افتد خشمگین

ژئوپلیتیک معمولاً دیدگاهی بلندمدت و سطح بالا در مورد رویدادها دارد، بنابراین افراد معمولاً اهمیت زیادی ندارند. اما پرونده‌ای که علیه حمید تشکیل شد، تحولی خارق‌العاده است که پرسش‌های فوری در مورد کارآمدی یک نهاد مهم در پاکستان ایجاد می‌کند. اگر این یک پرونده فساد صرف بود، مقامات ارشد پاکستان باید آن را نادیده می‌گرفتند یا حداقل بی‌سروصدا با آن برخورد می‌کردند. بیانییه مطبوعاتی ارتش، حمید را به نقض چندین قانون ارتش پاکستان متهم کرد که مقامات نظامی اخیراً بازنشسته‌ها را از شرکت در فعالیت‌های سیاسی به مدت دو سال منع می‌کنند. اما سازمان اطلاعات پاکستان، سابقه طولانی در مهندسی عرصه سیاست این کشور دارد و چند تن از رؤسای سابق سازمان اطلاعات پاکستان پس از بازنشستگی در فعالیت‌های سیاسی مشارکت داشته‌اند. در عوض، چیزی که حمید را از رؤسای گذشته متمایز می‌کند، نزدیکی او به عمران خان، نخست‌وزیر سابق است که اکنون در زندان به سر می‌برد. راز موفقیت حزب تحریک انصاف پاکستان که عمران خان ریاست آن را برعهده دارد این است که با ارتش وارد رویارویی شد. به لحاظ تاریخی، ارتش پاکستان با بسیاری از احزاب سیاسی رابطه برقرار کرده است، اما حزب تحریک انصاف که در حال حاضر محبوب‌ترین حزب در این کشور است، به دلیل حمایت واقعی و قابل توجهی که در نیروهای مسلح و اکوسیستم گسترده‌تر آن به دست آورده است. این حمایت حتی امروز نیز وجود دارد. بیش از دو سال از برکناری عمران خان می‌گذرد و او که از یک کریکت‌باز

بلا تکلیفی ارتش در پاکستان

کمپین ارتش پاکستان علیه حزب عمران خان پاکستان را فلج کرده است

ارتش احتمالاً چنین اقدام شدیدی علیه یکی از نزدیکان خود انجام نمی‌داد، مگر اینکه اقدامات جاسوس سابق و ژنرال سه‌ستاره بازنشسته را یک تهدید علیه نیروهای مسلح تلقی می‌کرد. این دستگیری همچنین نشان‌دهنده ضعف در تشکیلات امنیت ملی پاکستان است.

خبر دستگیری ژنرال بازنشسته فیض حمید تنها دو روز قبل از جشن هفتادوهفتمین روز استقلال پاکستان منتشر شد. براساس یک بیانییه مطبوعاتی کوتاه توسط روابط عمومی ارتش، دادگاه نظامی علیه حمید، مدیرکل آژانس اطلاعات که بین سال‌های ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۲، در این مقام بود، حکم بازداشت صادر کرد. این تحقیقات مربوط به ادعاهایی بود مبنی بر اینکه ژنرال و برادرش از سازمان اطلاعات پاکستان برای تحت فشار قرار دادن مالک یک شرکت املاک برای انتقال یک قطعه زمین خصوصی ارزشمند به برادر بزرگتر ژنرال استفاده کردند.

کامران بخاری

استاد امنیت بین‌الملل
دانشگاه اتاوا

تشکیلات امنیتی پاکستان پس از دهه‌ها تسلط بر کشور، تسلیم درگیری‌های سیاسی شده است که این کشور را در طول تاریخ تقریباً ۸۰ ساله‌اش تحت تأثیر قرار داده است. در ۱۲ اوت، ارتش پاکستان اعلام کرد که رئیس سرویس اطلاعاتی این کشور را که اخیراً بازنشسته شده بود دستگیر کرده و علیه وی دادگاه نظامی برپا کرده است. با توجه به گرفتار شدن پاکستان در مجموعه‌ای از بحران‌های سیاسی، اقتصادی و امنیتی،